

Remissvar avseende promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62)

Säkerhetspolisens välkomnar förslagen och ser att dessa ger myndigheten en ökad förmåga att verka mot den våldsbejakande extremistmiljön i ett tidigt skede. Säkerhetspolisens anser dock att ikraftträdandet av de nya lagförslagen bör avvakta utredningen av frågan om polisens tillgång till underrättelser från signalspaning och kommande lagstiftning med anledning av den. Myndigheten lämnar i övrigt följande synpunkter på förslagen.

Lagförslagets förväntade effekt

Säkerhetspolisens ser positivt på att det straffbara området utvidgas på sätt föreslagits. Säkerhetspolisens ser att den föreslagna lagstiftningen torde kunna få betydelse inom ett antal områden. När det t.ex. gäller det sk. resandebrottet visar erfarenheter att det i många fall går att föra i bevis att en viss person har tänkt att resa för att ansluta sig till en viss terroristorganisation. Det är dock många gånger mycket svårt att bevisa att syftet med resan har varit att begå särskilt allvarlig brottslighet och inte att utföra exempelvis socialt eller humanitärt arbete för en terroristorganisations räkning. Även när det gäller andra brott med anknytning till terrorism, t.ex. offentlig uppmaning och finansiering, är det många gånger svårt att bevisa att handlandet har skett i syfte att terroristbrott eller annan särskilt allvarlig brottslighet ska begås. Genom att i princip alla former av deltagande i en terroristorganisation kriminaliseras, finns det skäl att anta att det kommer att bli lättare att lagföra sådant agerande. Även när det gäller personer som befinner sig i Sverige och som öppet deklarerar sitt medlemskap i en terroristorganisation bedöms det nya lagförslaget kunna få effekt. När det gäller individer som befinner sig i olika konfliktzoner och där bedöms vara aktiva i olika terroristorganisationer, kan det dock konstateras att det är mycket svårt att inhämta rättssäker bevisning i ett land utan en fungerande rättsapparat. I dessa fall kan det förutses bli svårare att nå önskad effekt.

Datum
2018-03-08

Diarienummer
2018-421-2

Samröre med en terroristorganisation

Enligt förslaget ska den som, utan att delta i en terroristorganisationens verksamhet, för en sådan organisation tar befattning med vapen, ammunition, brandfarliga eller explosiva varor, transportmedel eller annan liknande utrustning eller upplåter lokal eller mark för dess verksamhet, dömas för samröre med en terroristorganisation.

Säkerhetspolisen noterar att bestämmelsen riskerar att tolkas så att det handlande som kan utgöra samröre med en terroristorganisation måste ske för själva terroristorganisationens räkning. För att bestämmelsen ska träffa det område som, i vart fall enligt Säkerhetspolisens mening, bör vara kriminaliserat, bör det tydligt framgå av bestämmelsen att även verksamhet som bedrivs av t.ex. endast en medlem i en terroristorganisation, för en terroristorganisationens räkning, räcker för att falla in under bestämmelsen. Det bör med andra ord inte endast vara kriminaliserat att t.ex. upplåta en lokal till en terroristorganisation som ska hålla utbildningar eller möten i lokalen, utan även att upplåta lokalen till en enskild medlem i en terroristorganisation för att denne ska utföra viss verksamhet där för organisationens räkning. Detta bör framgå tydligare av lagstiftningen.

Konsekvenser av förslagen

Utredaren har konstaterat att de föreslagna ändringarna kan förväntas medföra vissa kostnadsökningar för bl.a. Säkerhetspolisen. Dessa bedöms emellertid kunna finansieras inom ramen för myndighetens befintliga anslag.

Som ovan redovisats ser Säkerhetspolisen att den föreslagna lagstiftningen skulle kunna ha stor effekt på arbetet med att förebygga, förhindra och utreda olika former av terrorbrott. Särskilt när det gäller personer som reser för att delta i en terroristorganisation eller personer som rekryterar till eller finansierar deltagande i en sådan organisation ser myndigheten att den nya lagstiftningen kommer att leda till ett ökat antal förundersökningar. Myndigheten uppskattar att det skulle kunna handla om ett stort antal tillkommande förundersökningar per år. Detta beräknas innebära en kostnadsökning med 40 miljoner kronor fördelat över hela ansvarskedjan inom myndigheten, från förebyggande arbete till att genomföra förundersökning. I nuläget är dock omfattningen inte fullt överblickbar. För det fall myndigheten inte tillskjuts någon extra resurs med anledning av den utökade kriminaliseringen kommer verksamheten tvingas ställa om från förebyggande till mer utredande arbete. Med andra ord kommer Säkerhetspolisen tvingas lägga mer resurser på att utreda redan begångna gärningar än på att leta efter, kartlägga och förebygga nya hot.

Datum

2018-03-08

Diarienummer

2018-421-2

Ikraftträdande

Säkerhetspolisen delges idag inte underrättelser från signalspaning i myndighetens verksamhet för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet om det pågår en förundersökning vid myndigheten beträffande en företeelse som signalspaningen rör. Säkerhetspolisen har vid ett flertal tillfällen påpekat att det är problematiskt att polisens tillgång till underrättelser från signalspaning begränsas på detta sätt. Myndigheten är därför mycket positiv till att det nu pågår en översyn av frågan.

I detta sammanhang vill dock myndigheten peka på att för det fall sådant agerande som idag motverkas inom ramen för myndighetens underrättelseverksamhet faller in under det område som nu föreslås kriminaliseras och därmed blir föremål för förundersökning, skulle myndighetens möjligheter att få information via signalspaning avsevärt begränsas. Säkerhetspolisens förebyggande arbete skulle därmed komma att påverkas påtagligt negativt. Säkerhetspolisen har t.ex. vetskap om ett antal aktörer som befinner sig i en konfliktzon och deltar i en terroristorganisation. Enligt den föreslagna lagstiftningen skulle sådana personer bli föremål för förundersökning och myndigheten skulle därmed tappa möjligheten att få information genom signalspaning, information som skulle kunna förhindra brott, inte bara på plats i konfliktzonen, utan även i t.ex. Sverige och övriga Europa. Som beskrivits ovan kan myndigheten vidare se svårigheter med att leda den aktuella typen av brottslighet i bevis då brottet har begåtts i ett land utan fungerande rättsapparat. När det gäller de beskrivna situationerna, dvs. aktörer som befinner sig i en konfliktzon, kan det med andra ord vara svårt att se att den föreslagna lagstiftningen kan ge önskad effekt. Detta måste beaktas när fördelarna med en utvidgad kriminalisering vägs mot de stora nackdelar det innebär då underrättelser från signalspaning inte kan delges Säkerhetspolisen.

Vid en samlad bedömning anser Säkerhetspolisen att ikraftträdandet av de nya lagförslagen ska avvakta tills den lagstiftning som blir resultatet av den utredning av frågan som nu pågår träder i kraft.

Detta yttrande har beslutats av säkerhetspolischefen Klas Friberg. Verksjuristen Sofie Klahr har varit föredragande. I den slutliga beredningen har biträdande säkerhetspolischefen Charlotte von Essen och chefsjuristen Per Lagerud deltagit.

Klas Friberg

Sofie Klahr